

Checklist arbeidstoeleiding

Werknemer in opleiding

Brigitta Mathijssen en Wout Schafrat

Deze uitgave is een publicatie van 'Werknemer in opleiding'.
'Werknemer in opleiding' is een opdracht van het ministerie van OCW aan KPC Groep en is een vervolg op de ESF-projecten 'Praktijkonderwijs werkt door...' en 'VSO werkt!'
In 'Werknemer in opleiding' participeren, naast KPC Groep, de Vereniging Landelijk Werkverband Praktijkonderwijs en de WEC-Raad.
'Werknemer in opleiding' sluit aan op de ontwikkelagenda's van de Vereniging Landelijk Werkverband Praktijkonderwijs en van de WEC-Raad.

VERENIGING
LANDELIJK WERKVERBAND
PRAKTIJKONDERWIJS

KPC Groep

Eindredactie: Jeanet Visser

Omslag: Franssen & Van Iersel, Sara Zdrojkowska

Bestelnummer: 221077

Alle rechten voorbehouden. Niets uit de uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

© 2009, Werknemer in opleiding, 's-Hertogenbosch

WOORD VOORAF

'Werknemer in opleiding' (Wio¹) is een opdracht van het ministerie van OCW aan KPC Groep om samen met de Vereniging Landelijk Werkverband Praktijkonderwijs en de WEC-Raad arbeidstoeleiding en arbeidsparticipatie in het praktijkonderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs (vso) (door) te ontwikkelen. Het doel is om met alle betrokken partijen arbeidstoeleiding en -participatie zodanig vorm te geven dat deze kwetsbare groep leerlingen een betere startpositie krijgt op de arbeidsmarkt, in de vorm van duurzame arbeid of doorstroming naar het vervolgonderwijs. Arbeidstoeleiding omvat alle activiteiten die de school en de betrokken partijen rondom de school doen en die bijdragen aan duurzame arbeidsparticipatie voor leerlingen in het praktijkonderwijs en in het vso.

Om scholen behulpzaam te zijn bij de vormgeving van een adequaat opleidingstraject voor de leerlingen richting arbeid heeft Wio in samenspraak met scholen voor praktijkonderwijs en vso een checklist arbeidstoeleiding ontwikkeld. Het doel van dit instrument is scholen behulpzaam te zijn bij het in kaart brengen van de kwaliteit van (het proces van) de geboden arbeidstoeleiding en het inzichtelijk krijgen van de punten die de school nog wil en kan verbeteren.

'Werknemer in opleiding' wenst u daarbij veel succes!

Graag willen wij onderstaande personen danken voor de medewerking aan het tot stand komen van dit instrument.

Mevrouw H. van Empel	Effatha Guyot, Haren
Mevrouw M. Geerling	Werkenrodeschool, Groesbeek
Mevrouw B. Vos	RENN4, Groningen
De heer P. Hartog	Praktijkschool West Friesland, Stede Broec
De heer H. Kemper	De Bolster, Groningen
De heer J. Koopman	Korzakschool, Goes
De heer M. Nuchelmans	De Polsstok, Alkmaar
De heer M. Schlötz	De Spinaker, Bureau Arbeidsparticipatie, Heerhugowaard
De heer P. Totté	Mytyschool, Eindhoven
De heer J. Vink	Kranenburgschool, Utrecht
De heer A. van der Weerd	VSO ZMLK, Almelo
Mevrouw S. van Beek	KPC Groep
De heer C. Hoedjes	Vereniging Landelijk Werkverband Praktijkonderwijs
De heer M. Cantrijn	WEC-Raad

Gijs van de Beek, projectleider

---

1 Zie ook www.werknemerinopleiding.nl.

INHOUD

WOORD VOORAF

INLEIDING 3

AANWIJZINGEN VOOR HET INVULLEN 4

A BELEID 5

B ORGANISATIE 8

C INHOUD 12

D NETWERKEN 16

INLEIDING

Het instrument *Checklist arbeidstoeleiding* is opgebouwd rondom een viertal domeinen (beleid, organisatie, inhoud en netwerken) waarmee een integrale benadering wordt gevolgd voor de totale schoolorganisatie en haar omgeving. Arbeidstoeleiding is immers geen apart onderdeel binnen de school, maar dient ingebed te zijn binnen alle activiteiten van de school.

Elk domein is opgedeeld in een aantal standaarden dat vervolgens uitgewerkt wordt in een aantal indicatoren. De standaarden en indicatoren kunnen door verschillende doelgroepen of functionarissen binnen de school gescoord worden op een vierpuntsschaal. Daarmee wordt inzicht verkregen in de overeenkomsten en verschillen die bestaan voor wat betreft de beelden over arbeidstoeleiding. De verkregen beelden kunnen vergeleken worden. Door middel van de dialoog en het zoeken naar consent kan dit leiden tot actiepunten en een ontwikkelagenda waarmee de school de arbeidstoeleiding van haar leerlingen denkt te kunnen verbeteren.

Het is ook mogelijk om met dit instrument in gesprek te gaan met externe partijen. Immers arbeidstoeleiding en arbeidsparticipatie is niet alleen een aangelegenheid van school. Het kan alleen gerealiseerd worden in samenwerking met andere externe betrokkenen en partijen in verschillende netwerken. Het in gesprek zijn met de externe partners biedt vaak creatieve oplossingen en mogelijkheden om duurzame arbeidsparticipatie te realiseren. En daar is het uiteindelijk om te doen!

AANWIJZINGEN VOOR HET INVULLEN

In de checklist staan de standaarden en indicatoren op de vier domeinen die uitgewerkt zijn rond arbeidstoeleiding. Deze checklist kan door verschillende doelgroepen of functionarissen binnen de school gescoord worden. Hiervoor wordt meestal een vierpuntsschaal gebruikt.

Bij de meeste indicatoren staan vijf antwoorden: --, -, +, ++ en ?. Deze tekens staan voor 'helemaal niet', 'nauwelijks', 'enigszins', 'helemaal wel' en 'ik weet het niet óf niet van toepassing'. Kies bij elk van de indicatoren de score die het best weergeeft hoe het op dit punt in de school is en zet een kruis in het hokje. Soms wordt een andere schaal gebruikt: dit staat bij de betreffende vraag aangegeven.

A BELEID

---

1 Visie

	--	-	+	++	?
Onze school heeft een visie op arbeidstoeleiding					
Onze school heeft deze visie in een document vastgelegd					
Onze visie is bekend bij de medewerkers					
Onze visie wordt gedragen door de medewerkers					
Onze visie is bekend bij externen (zoals ouders en bedrijven) betrokken bij onze school					

2 Uitgangspunten

	--	-	+	++	?
Onze visie op arbeidstoeleiding is vertaald in uitgangspunten					
De uitgangspunten zijn bekend bij medewerkers van de school					
De uitgangspunten zijn vertaald naar doelen en inhoud					
Doelen en inhoud zijn bekend bij alle medewerkers van de school					
Doelen en inhoud zijn leidend voor het handelen van medewerkers van de school					
De uitgangspunten zijn zichtbaar in de school					

3 Beleidsplan

	--	-	+	++	?
Onze school heeft een (meerjaren)beleidsplan voor arbeidstoeleiding					
Dit beleidsplan staat permanent op de agenda van het management					
Dit beleidsplan wordt getoetst aan regionale ontwikkelingen op de arbeidsmarkt					
Dit beleidsplan wordt getoetst aan lokale ontwikkelingen op de arbeidsmarkt					
Dit beleidsplan wordt regelmatig geëvalueerd					
Dit beleidsplan wordt op basis van toets- en evaluatiegegevens waar nodig aangepast en bijgesteld					
De gegevens van de uitstroommonitor worden gebruikt voor aanpassingen in dit beleidsplan					
Dit beleidsplan heeft aandacht voor het doorbreken van mannelijke en vrouwelijke beroepen					

4 Jaarplan, activiteitenplan of ontwikkelagenda

	--	-	+	++	?
Het thema arbeidstoeleiding maakt onderdeel uit van jaarplan, activiteitenplan of ontwikkelagenda van de school					
Jaarplan, activiteitenplan of ontwikkelagenda arbeidstoeleiding wordt uitgevoerd binnen de school					
De evaluatie van jaarplan, activiteitenplan of ontwikkelagenda leidt tot nieuwe ontwikkelitems voor de arbeidstoeleiding					
De ontwikkelitems worden regelmatig besproken in het management					
De ontwikkelitems worden regelmatig besproken met de betrokken medewerkers					
De ontwikkelitems worden besproken met externe partijen van de school					

5 Kwaliteitszorg

	--	-	+	++	?
Er wordt gewerkt volgens een PDCA (plan-do-check-act) systematiek					
Beleids-, jaar-, activiteitenplannen of ontwikkelagenda's worden gemonitord					
De resultaten die met beleids-, jaar-, activiteitenplannen of ontwikkelagenda worden bereikt, worden geborgd in het primaire proces					
De resultaten die met beleids-, jaar-, activiteitenplannen of ontwikkelagenda worden bereikt, worden in documenten vastgelegd					
De resultaten die met beleids-, jaar-, activiteitenplannen of ontwikkelagenda worden bereikt, worden in het jaarverslag opgenomen					
Deze resultaten worden met interne betrokkenen gecommuniceerd					
Deze resultaten worden met externe betrokkenen gecommuniceerd					
Deze resultaten worden meegenomen op beleidsniveau door het management van de school voor bijstelling van het beleid					
Onze school werkt rondom arbeidstoeleiding met visitaties door andere scholen					
Onze school laat haar arbeidstoeleidende activiteiten visiteren door de branche					
Onze school laat haar arbeidstoeleidende activiteiten visiteren door bedrijven					

6 Verantwoording

Onze school legt verantwoording af over de resultaten van de ontwikkelingen van arbeidstoeleiding aan:	ja	nee	?
• de leerling(en)			
• de ouders			
• de (stage-)bedrijven			
• de andere samenwerkende partners			
• de inspectie			
• anderen			

B ORGANISATIE

---

1 Opleidingstrajecten

	--	-	+	++	?
Onze school biedt groepsgerichte arbeidstoeleidendende opleidingstrajecten aan					
Onze school biedt individuele arbeidstoeleidendende opleidingstrajecten aan					
Onze leerlingen maken kennis met alle sectoren van de arbeid (groen, verzorging, techniek, handel en administratie, enzovoort)					
Opleidingstrajecten worden aangepast aan de individuele mogelijkheden van de leerling					
Opleidingstrajecten worden aangepast aan de eisen vanuit de arbeid					
Onze leerlingen krijgen sollicitatietrainingen					

2 Systemen

	--	-	+	++	?
Onze school werkt met een Individueel Ontwikkelingsplan (IOP)					
Onze school werkt met een Integraal Transitieplan (ITP)					
Onze school werkt met een Persoonlijk Leerplan (PLP)					
Het plan van de leerling sluit aan op het Individueel Participatieplan (IPP) van het UWV					
Leerlingen in de bovenbouw hebben een uitstroomportfolio					
Leerling-resultaten arbeidstoeleiding worden geregistreerd in het leerlingvolgsysteem (LVS)					
Onze school werkt met matchingssystemen/-instrumenten voor het matchen van de competenties van de leerling met de vereisten van de werkgever/functie					
Onze school formuleert een verwacht uitstroomperspectief					
Onze school registreert (arbeids)competenties					
Onze school gebruikt toetsen en testen op het terrein van arbeidstoeleiding					
Onze school werkt met assessments					
Onze school voert coachingsgesprekken (mentor – leerling)					
Onze school voert driehoeksgesprekken (mentor – leerling – ouders)					
Onze school voert driehoeksgesprekken (mentor – leerling – stagebegeleider)					

3 Functies

Op school hebben wij of maken wij gebruik van:	ja	nee	?
• een stagecoördinator			
• vakdocenten			
• praktijkdocenten			
• onderwijsassistenten			
• een technisch onderwijsassistent			
• een leerwerkmeester			
• een stagebegeleider			
• een externe stagebegeleider			
• een externe functionaris arbeidstoeleiding			
• een coördinator nazorg			
• een jobcoach			
• een stagejobcoach			
• andere functionarissen			

	--	-	+	++	?
De taken van de verschillende functionarissen zijn helder omschreven					
De medewerkers zijn bekend met hun taken					
De verantwoordelijkheden van de verschillende functionarissen zijn helder omschreven					
De medewerkers zijn bekend met hun verantwoordelijkheden					

4 Ouders

	--	-	+	++	?
Ouders, familie en of kennissen van de leerling worden betrokken in het werven van stageplaatsen					
De stageplaats wordt in overleg met de leerling gekozen					
De stageplaats wordt in overleg met de ouders gekozen					
Ouders zijn op de hoogte van het leer- of stageplan van de leerling op de stage					
Ouders beslissen mee over het leer- of stageplan van de leerling					
Ouders worden op de hoogte gehouden van de vorderingen op de stage					
Leerlingen worden betrokken bij de beoordeling van het leer- of stageplan					
Ouders worden betrokken bij de beoordeling van het leer- of stageplan					

5 Overleg

	--	-	+	++	?
Onze school voert structureel intern overleg met verschillende medewerkers van de school over arbeidstoeleiding					
Onze school voert structureel overleg met de medewerker van het stagebedrijf over arbeidstoeleiding					
Onze school voert structureel overleg met verschillende functionarissen buiten de school over arbeidstoeleiding					
Onze school overlegt systematisch met werkgevers over de vereiste competenties van de toekomstige werknemers					
Onze school overlegt systematisch met werkgevers over de inhoud van de arbeid van de toekomstige werknemers					

6 Werving en relatie

	--	-	+	++	?
Onze school voert een actief voorlichtings- en PR beleid inzake arbeidstoeleiding					
Stagebedrijven zijn op de hoogte van de opleidingstrajecten gericht op arbeidstoeleiding op school					
Onze school werft permanent stageplaatsen					
De stageplaatsen zijn systematisch verzameld in een databank					
De kwaliteit van de stageplaatsen wordt geregistreerd					
De school heeft een matchingssysteem voor het koppelen van de leerling aan de stage					
De school begeleidt de leerlingen bij het zoeken en vinden van passende stageplaatsen					
De school begeleidt de leerlingen bij het solliciteren naar stageplaatsen					
Met stagebedrijven worden contracten afgesloten					
Er zijn heldere afspraken met de stagebedrijven over de stageverzekeringen					
Er is persoonlijk contact tussen school en stageplaatsen waar leerlingen op dat moment geen stage lopen					
Onze school is tijdens vakanties bereikbaar voor de stagebedrijven waar leerlingen op dat moment stage lopen					

7 Professionalisering

	--	-	+	++	?
Onze school beschikt over voldoende gekwalificeerde medewerkers voor arbeidstoeleidend trajecten					
Onze medewerkers worden voortdurend geprofessionaliseerd op het terrein van arbeidstoeleiding					
Onze school haalt expertise van buiten de school de school in					
Onze medewerkers bezoeken de (stage-)bedrijven van de leerlingen om zichzelf bij te scholen					
Onze school deelt intern kennis rondom arbeidstoeleiding					
Onze school deelt extern kennis rondom arbeidstoeleiding					

C INHOUD

---

1 Arbeidskundig onderzoek

	--	-	+	++	?
Onze school voert een arbeidskundig onderzoek uit voor alle leerlingen					
Het arbeidskundig onderzoek wordt minimaal tweemaal gedurende de onderwijsloopbaan van de leerling uitgevoerd					
De uitkomsten van het arbeidskundig onderzoek zijn (mede) leidend voor het onderwijsprogramma van de leerling					
De uitkomsten van het arbeidskundig onderzoek worden omgezet in activiteiten voor de leerling in zijn leerplan/IOP/ITP					
De uitkomsten van het arbeidskundig onderzoek worden opgenomen in het portfolio van de leerling					
De uitkomsten van het arbeidskundig onderzoek worden besproken in onze leerlingenbespreking					
De uitkomsten van het arbeidskundig onderzoek worden besproken met de leerling					
De uitkomsten van het arbeidskundig onderzoek worden besproken met de ouders					
De uitkomsten van het arbeidskundig onderzoek worden opgenomen in het LVS					
De school evalueert jaarlijks het arbeidskundig onderzoek					
De school past waar nodig het arbeidskundig onderzoek aan					
De school oriënteert zich permanent op nieuwe ontwikkelingen rondom arbeidskundig onderzoek					

2 Curriculum leerlijnen (praktische sectororiëntatie, branchegerichte cursussen, AKA en dergelijke)

	--	-	+	++	?
Onze school maakt gebruik van een eigen ontwikkeld curriculum voor de arbeidstoeleiding					
Onze school biedt (delen van) het curriculum van het vmbo aan					
Onze school gebruikt (delen van) het curriculum van het roc/aoc					
Het avo-onderwijsaanbod is geïntegreerd met de leerlijnen arbeidstoeleiding					
Het domein burgerschap is geïntegreerd met de leerlijnen arbeidstoeleiding					
Praktijkvakken zijn geïntegreerd in de leerlijnen arbeidstoeleiding					
Het domein wonen sluit aan op de leerlijnen arbeidstoeleiding					
Het domein vrije tijd sluit aan op de leerlijnen arbeidstoeleiding					
De leerlijnen zijn afgestemd op de regionale arbeidsvraag					
De inhoud van het curriculum wordt getoetst aan de verwachtingen van de arbeidsmarkt					
Onze school gebruikt branchegerichte cursussen					
Op onze school kunnen leerlingen branchegerichte certificaten halen					
Op onze school kunnen leerlingen andere certificaten halen (bijvoorbeeld vca)					
Leerlingen van onze school kunnen op het mbo een diploma halen					
Onze school biedt AKA opleidingen aan					
Arbeidstoeleidende programma's starten in leerjaar 1					
Arbeidstoeleidende programma's sluiten aan op het programma van de onderbouw					
Arbeidstoeleidende programma's sluiten aan op het programma van de middenbouw					
ICT maakt integraal deel uit van arbeidstoeleidende trajecten					
Onze school werkt met materialen uit het bedrijfsleven					

3 Leerlingwerkplaatsen en stages

	--	-	+	++	?
Onze leerlingen worden voorgelicht over beroepsmogelijkheden					
Onze school werkt met interne oriënterende stages					
Onze school werkt met externe oriënterende stages					
Onze school heeft leerlingwerkplaatsen (intern)					
Onze school heeft een arbeidstrainingscentrum (extern)					
Op onze school werken leerlingen in arbeidssimulaties					
Onze school werkt met simulatiebedrijven					
Onze school verzorgt individuele interne stages					
Onze school kent interne groepsstages					
Onze school werkt met externe individuele stages					
Onze school werkt met externe groepsstages					
Onze leerlingen worden voorbereid op hun stages					
Onze leerlingen worden systematisch begeleid op de stageplaats					
Onze school registreert de vorderingen van de leerling op de stage					
De registratie van de vorderingen op de stage is geïntegreerd met de vorderingen op school					
Onze school beoordeelt de doorlopen stage					
Onze school werkt met duale trajecten					
Onze school werkt met leerwerktrajecten					
Ervaringen en competenties van bijbaantjes van leerlingen worden geïntegreerd in het leerplan van de leerling					
Onze school heeft opleidingstrajecten op een vmbo					
Onze school heeft opleidingstrajecten op een roc/aoc					
Onze school heeft opleidingstrajecten op andere scholen voor praktijkonderwijs en vso					
Op onze school volgen leerlingen vanuit andere scholen arbeidstoeleidendende opleidingsmodulen					
Op onze school werken medewerkers vanuit het bedrijfsleven in arbeidstoeleidendende trajecten					
Op onze school werken medewerkers van andere scholen in arbeidstoeleidendende trajecten					
Onze school maakt gebruik van gastlessen door medewerkers uit bedrijven					

4 Naschoolse begeleiding

	--	-	+	++	?
Onze school verzorgt een vorm van naschoolse begeleiding					
De naschoolse begeleiding vindt systematisch (gepland) plaats					
Onze school verzorgt een 'warme overdracht' in de overgang naar arbeid dan wel vervolgonderwijs					
De naschoolse begeleiding beslaat een periode van maximaal één jaar					
De naschoolse begeleiding beslaat een periode van maximaal twee jaar					
De naschoolse begeleiding betreft het participeren in een overlegorgaan rondom de schoolverlatende leerling					
De naschoolse begeleiding wordt uitgevoerd door een medewerker van de school					
De naschoolse begeleiding wordt overgedragen aan een externe partner					
De informatie uit de naschoolse begeleiding wordt meegenomen in de ontwikkeling van arbeidstoeleidendes trajecten					
De naschoolse begeleiding wordt met betrokkenen geëvalueerd					
De uitstroom van leerlingen wordt geregistreerd bij het verlaten van de school					
De uitstroom van leerlingen wordt geregistreerd tot een jaar na het verlaten van de school					
De uitstroom van leerlingen wordt geregistreerd tot twee jaar na het verlaten van de school					

D NETWERKEN

---

1 Netwerken arbeidsparticipatie

	ja	nee	?
Onze school participeert in een netwerk arbeidsparticipatie (Wajongnetwerken).			
In dit netwerk zit(ten):			
• UWV			
• MEE			
• sociale werkplaats			
• collega-scholen praktijkonderwijs			
• collega-scholen vso			
• roc/aoc			
• gemeente			
• zorginstellingen			
• re-integratiebedrijven			
• werkgevers			
• MKB			
• anderen			

2 Kwaliteitscriteria

	--	-	+	++	?
Het netwerk arbeidsparticipatie:					
• werkt vanuit een gezamenlijke visie					
• werkt met een door alle partijen ondertekend convenant waarbij taken, verantwoordelijkheden, bevoegdheden, inzet en wijze van samenwerking vastgelegd zijn					
• kent een formele verantwoordelijkheidsstructuur					
• heeft een regievoerder vanuit een van de betrokken organisaties					
• heeft beslissers van elke partij vertegenwoordigd op het juiste niveau					
• functioneert op beleidsniveau					
• functioneert op operationeel niveau					
• heeft afstemming structureel georganiseerd					
• stemt wat betreft de kwantiteit vraag en aanbod van arbeid op elkaar af					
• stemt wat betreft de kwaliteit vraag en aanbod van arbeid op elkaar af					
• registreert de ontwikkeling van de leerlingen					
• bespreekt iedere jongere					
• heeft voor elke jongere een dossiereigenaar, zodat iedere jongere voor een langere periode in beeld is					
• houdt leerlingen meerdere jaren in beeld na het verlaten van de school middels een systeem van monitoring					
• heeft aandacht voor thema's als regelgeving, projecten, aansluiting onderwijs - arbeid, good practices en dergelijke					
• heeft aandacht voor het omslagdenken op het niveau van de jongere, op het niveau van de samenwerking tussen betrokken partijen en op het niveau van het creatief zoeken naar mogelijkheden voor duurzame arbeidsparticipatie					
• kent participatie vanuit alle scholen voor praktijkonderwijs en vso in de directe omgeving					
• kent participatie op beleidsniveau van een of meer werkgeversorganisaties, jeugdzorg en of jeugdzorginstellingen					
• evalueert haar eigen activiteiten (wat zijn de bereikte resultaten, wat zijn knelpunten en waar zijn verbeteringen mogelijk?)					
• werkt op cyclische wijze aan de ontwikkeling van het netwerk					
• registreert en legt de eigen resultaten vast					
• brengt gevraagde en aangeboden competenties van de (toekomstige) werknemer in beeld					

3 Overige netwerken

	ja	nee	?
Onze school participeert in een netwerk van (stage-)bedrijven			
Onze school participeert in een netwerk met collega-scholen (praktijkonderwijs en vso)			
Onze school participeert in een netwerk met regulier onderwijs			
Onze school participeert in netwerken op regionaal/provinciaal niveau			